

**Umowy gwarancyjnej (art.391 k.c – art.393 k.c.) w najnowszym orzecznictwie Sądu Najwyższego.
Analiza konstrukcyjna i zakres zastosowania w praktyce**

Tezy orzeczeń-Materiał do wykładu z dnia 25 I 2011 . (opracowanie M.Bączyk-UMK w Toruniu)

Prowadzenie międzynarodowych negocjacji handlowych przez uprawnionych przedstawicieli Rządu w sprawach zaspokojenia wierzytelności polskich przedsiębiorców (producentów statków morskich) z wynikiem negatywnym dla tych przedsiębiorców, nie przesądza o bezprawności działania negocjujących przedstawicieli i odpowiedzialności Skarbu Państwa na podstawie art. 417 k.c.

wyrok SN z dnia 18 grudnia 2003 r., I CK 10/03

link do uzasadnienia: [Notes Link](#)

Niedopuszczalne jest umowne przystąpienie do długu podatkowego (obowiązków podatkowych).

wyrok SN z dnia 24 września 2003 r., III CKN 467/01

link do uzasadnienia: [Notes Link](#)

**1. Niezbędnym elementem umowy z art. 393 kc jest wskazanie osoby trzeciej, na rzecz której ma zostać spełnione świadczenie lub wskazanie przesłanek pozwalających taką osobę zindywidualizować.
2. Nie jest wykluczone posługiwanie się przy dokonywaniu wykładni umowy (art. 65 § 2 kc) aneksami zawartymi później niż sama umowa.**

wyrok SN z dnia 28 listopada 2003 r., IV CK 206/02

link do uzasadnienia: [Notes Link](#)

Samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej może skierować roszczenia o zapłatę za leczenie w 1998 r. mieszkańców gminy przeciwko tej gminie, która zawarła z właściwym wojewodą porozumienie o przejęciu zadań z zakresu administracji rządowej z dziedziny ochrony zdrowia i zobowiązała się w nim do rozliczeń finansowych ze wszystkimi zakładami opieki zdrowotnej województwa świadczącymi usługi na rzecz jej mieszkańców (art. 393 § 1 kc).

wyrok SN z dnia 4 września 2003 r., IV CKN 477/01

link do uzasadnienia: [Notes Link](#)

Z istoty umowy o świadczenie na rzecz osoby trzeciej wynika, iż osoba trzecia uzyskuje samodzielne, własne uprawnienie do żądania od dłużnika przyrzekającego, aby spełnił na jej rzecz przyrzczone świadczenie.

wyrok SN z dnia 5 lipca 2000 r., I CKN 711/00

link do uzasadnienia: [Notes Link](#)

---

1. W postępowaniu kasacyjnym możliwa jest zmiana kwalifikacji oświadczeń woli (czynności prawnych) objętych stanem faktycznym sprawy.
2. Według art. 84 par. 1 zd. 2 k.c. wystarcza, aby zachowanie drugiej strony było współprzyczyną błędu.
3. Potrącenie wierzytelności przysługującej wobec państwowej osoby prawnej innej niż Skarb Państwa przez jej nabywcę w drodze przelewu z zobowiązaniami podatkowymi nabywcy nie mieściło się w hipotezie art. 28 ustawy o zobowiązaniach podatkowych (jedn. tekst Dz.U. z 1993 r. nr 108, poz. 486 ze zm.), ani tym samym w hipotezie art. 498 k.c.

wyrok SN z dnia 12 października 2000 r., IV CKN 144/00, Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Cywilna, 2001, 4, 60

link do uzasadnienia: [Notes Link](#)

W razie odstąpienia wierzyciela od umowy wzajemnej w związku z niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem zobowiązania odstępujący może dochodzić od dłużnika naprawienia szkody lub zapłaty kary umownej (art. 494 k.c.)

wyrok SN z dnia 29 czerwca 2005 r., V CK 105/05

link do uzasadnienia: [Notes Link](#)

Kara umowna może być zastrzeżona w celu zabezpieczenia (wzmocnienia) wykonania świadczenia na rzecz osoby trzeciej.

wyrok SN z dnia 8 września 2004 r., IV CK 631/03

link do uzasadnienia: [Notes Link](#)

---

1. Umowa, której przedmiotem jest wpłata przez klienta na rachunek bankowy adwokata określonej kwoty z zastrzeżeniem użycia tej kwoty przez adwokata na określony cel uzgodniony przez strony (tzw. depozyt adwokacki), może zawierać zastrzeżenie wypłaty na rzecz osoby trzeciej (art. 393 par. 1 k.c.). W niektórych sytuacjach zastrzeżenie takie jest nieodzowne do osiągnięcia celu zawarcia wspomnianej umowy.
2. W hipotezie normy wyrażonej w art. 536 par. 1 k.c. mieści się między innymi powierzenie przez strony umowy sprzedaży oznaczenia ceny osobie trzeciej, mającej kierować się określonymi kryteriami obiektywnymi.
3. Na podstawie umowy depozytu nieprawidłowego (art. 845 k.c.) depozytariusz uzyskuje możliwość dysponowania zdeponowaną sumą we własnym interesie.

wyrok SN z dnia 9 stycznia 2003 r., I CK 329/02, Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Cywilna, 2004, 4, 56

link do uzasadnienia: [Notes Link](#)

Umowa oświadczenia na rzecz osoby trzeciej stanowi – jak to wynika z przytoczonego art. 393 § 1 k.c. – szczególny rodzaj zobowiązania, w którym dłużnik ma spełnić świadczenie nie wobec wierzyciela, lecz wobec osoby nie będącej stroną tej umowy i nie biorącej w niej udziału. Z umowy takiej nie wynikają dla osoby trzeciej obowiązki ani też uprawnienia względem wierzyciela. Osoba ta ma natomiast odnieść określoną korzyść majątkową wynikającą ze spełnienia przez dłużnika na jej rzecz świadczenia zastrzeżonego w umowie.

wyrok SN z dnia 19 lutego 2002 r., IV CKN 786/00

link do uzasadnienia: [Notes Link](#)

Gwarancja ubezpieczeniowa jest umową o charakterze abstrakcyjnym, samodzielny wobec tzw. podstawowego stosunku zobowiązaniowego.

wyrok SN z dnia 12 kwietnia 2006 r., III CSK 25/06

link do uzasadnienia: [Notes Link](#)

Postanowienia układu z dnia 9 września 1944 r. pomiędzy PKWN a Rządem Ukraińskiej SRR dotyczącego ewakuacji obywateli polskich z terytorium USRR i ludności ukraińskiej z terytorium Polski nie mogą być uznane za bezpośrednie źródło cywilnoprawnego stosunku zobowiązaniowego umowy o świadczenie na rzecz osoby trzeciej (art. 92 k.z., art. 393 k.c.) ani stosunku przyrzeczenia publicznego (art. 104 k.z., art. 919 k.c.).

Pozbawienie uprawnionego możliwości realizacji przysługującego mu prawa zaliczenia wynikającego z art. 212 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (jedn. tekst : Dz. U. z 2000 r., Nr 46, poz. 543 ze zm.) w następstwie zachowania noszącego znamiona czynu niedozwolonego może rodzić odpowiedzialność odszkodowawczą.

wyrok SN z dnia 19 stycznia 2005 r., IV CK 262/04

link do uzasadnienia: [Notes Link](#)

---

1. Jeżeli okoliczności wręczenia dokumentu, który nie ma wszystkich cech weksla, nakazują uznać umieszczony na jego odwrocie podpis za złożony w zamiarze udzielenia poręczenia wekslowego, to dla statusu składającego podpis jako poręczyciela nie ma znaczenia, czy wzmianka obok tego podpisu mówiąca o poręczeniu została napisana przez składającego podpis, czy też przez inną osobę, jak też to, czy została napisana przed, czy po wręczeniu dokumentu.

2. Sfałszowanie podpisu osoby, za którą poręczenie zostało udzielone, nie stanowi wady formalnej w rozumieniu art. 32 ust. 2 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. – Prawo wekslowe (Dz.U. Nr 37, poz. 282).

wyrok SN z dnia 21 września 2006 r., I CSK 116/06, Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Cywilna, 2007, 5, 76

link do uzasadnienia: [Notes Link](#)

Istnienie roszczenia wynikającego z przepisu art. 391 par. 1 k.c. wyłącza roszczenie o zwrot bezpodstawnego wzbogacenia (art. 405 k.c.).

wyrok SN z dnia 31 stycznia 2003 r., IV CKN 1716/00

link do uzasadnienia: [Notes Link](#)

---

1) Gwarancja ubezpieczeniowa może zawierać klauzule wyłączające lub ograniczające odpowiedzialność gwaranta, zamieszczanie takich klauzul mieści się bowiem w przyznanej stronom swobodzie, w granicach określonych w art. 353-1 k.c. W każdym wypadku jednak wymaga oceny, z uwzględnieniem reguł interpretacyjnych wskazanych w art. 65 k.c., czy nałożone w gwarancji na beneficjenta obowiązki pozostają w związku z istotą tej gwarancji.

2) Sprostowanie wyroku nie może prowadzić do zmiany rozstrzygnięcia.

wyrok SN z dnia 13 stycznia 2005 r., III CK 155/04

link do uzasadnienia: [Notes Link](#)

Wierzycielowi z umowy na rzecz osoby trzeciej przysługuje legitymacja procesowa do samodzielnego występowania w procesie.

wyrok SN z dnia 21 czerwca 2002 r., V CKN 1069/00, Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Cywilna, 2003, 11, 149

link do uzasadnienia: [Notes Link](#)

---

1. Pozwanemu nie przysługuje środek odwoławczy od orzeczenia oddalającego powództwo w stosunku do innego pozwanego.
2. Zarzut zawyżenia kwoty zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę (art. 445 par. 1 k.c.) może być w postępowaniu kasacyjnym skuteczny tylko, wtedy gdy zaskarżony wyrok w sposób oczywisty narusza zasady ustalania tego zadośćuczynienia.
3. Rozstrzygnięcie o kosztach procesu nie może być przedmiotem samodzielnego zaskarżenia kasacją. Jedynie uwzględnienie kasacji mogłoby spowodować - w zależności od treści rozstrzygnięcia - uchylene lub odpowiednią zmianę orzeczenia o kosztach procesu zamieszczonego w zaskarżonym wyroku.

wyrok SN z dnia 22 marca 2002 r., I CKN 564/00

link do uzasadnienia: [Notes Link](#)

Cofnięcie kasacji powoduje umorzenie postępowania kasacyjnego stosownie do art. 398-21 w zw. 391 par. 2 k.p.c.

postanowienie SN z dnia 7 września 2005 r., IV CK 389/05

link do uzasadnienia: [Notes Link](#)

Jeżeli odszkodowanie, ustalone według określonego kryterium szkody i stanowiące naprawienie tej szkody w całości, zostało prawomocnie zasądzone, poszkodowany nie może dochodzić dalszego odszkodowania, ustalonego na podstawie innego kryterium. W razie jego zasądzenia zachodzi nieważność postępowania ze względu na prawomocne osądzenie sprawy (art. 379 pkt 3 k.p.c.).

postanowienie SN z dnia 27 października 2004 r., IV CK 240/04

link do uzasadnienia: [Notes Link](#)

W razie odmowy zapłaty za przewóz przez odbiorcę wysyłający ma obowiązek zapłaty wynagrodzenia, w takim wypadku przepis art. 391 k.c. nie ma zastosowania.

wyrok SN z dnia 23 listopada 2005 r., II CK 253/05

link do uzasadnienia: [Notes Link](#)

Osoba trzecia choć nie jest stroną właściwej umowy na korzyść trzeciego uzyskuje z jej mocy samodzielne własne uprawnienie do żądania od przyrzekającego, ażeby spełnił na jej rzecz przyrzeczone świadczenie.

wyrok SN z dnia 25 lipca 2001 r., I CKN 25/99

link do uzasadnienia: [Notes Link](#)

Przewidziane w art. 393 § 2 k.c. uprawnienie do odwołania zastrzeżenia spełnienia świadczenia na rzecz osoby trzeciej przysługuje zastrzegającemu.

wyrok SN z dnia 17 listopada 2006 r., V CSK 268/06, Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Cywilna, 2007, 9, 142

link do uzasadnienia: [Notes Link](#)

Niewykonanie przez osobę trzecią umowy o zwolnienie poręczyciela od obowiązku świadczenia (art. 392 k.c.) może nastąpić wówczas, gdy poręczyciel, po otrzymaniu zawiadomienia wierzyciela o opóźnieniu się dłużnika głównego (art. 880 k.c.) - wykonał zobowiązanie wynikające z poręczenia.

wyrok SN z dnia 15 lutego 2007 r., II CSK 372/06

link do uzasadnienia: [Notes Link](#)

Sprawcy wypadku komunikacyjnego, którego odpowiedzialność odszkodowawcza objęta została umową obowiązkowego ubezpieczenia OC, nie przysługuje wobec ubezpieczyciela roszczenie o zwolnienie go przez tego ubezpieczyciela z obowiązku naprawienia szkody wobec poszkodowanego.

wyrok SN z dnia 13 maja 2005 r., IV CK 706/04

link do uzasadnienia: [Notes Link](#)

Przepis art. 59 par. 1 prawa upadłościowego z 1934 r. stwarza podstawę prawną do dochodzenia wymienionych w nim przedmiotów od osoby, wobec której określone czynności prawne uznane zostały za bezskuteczne.

wyrok SN z dnia 14 maja 2004 r., IV CK 303/03

link do uzasadnienia: [Notes Link](#)

Bez ustalenia tego jak strony umowy dzierżawy rozumiały postanowienie dotyczące obowiązku pozwanego zapłaty za energię elektryczną dostarczoną do dzierżawionych obiektów, brak podstaw do kwalifikacji stosunków prawnych łączących strony procesu na podstawie konstrukcji umowy regulowanej w art. 392 k.c.

wyrok SN z dnia 5 marca 2004 r., I CK 376/03

link do uzasadnienia: [Notes Link](#)

Teza, zgodnie z którą tzw. umowy republikańskie stały się częścią polskiego porządku prawnego przez ratyfikację i publikację umowy z dnia 25 marca 1957 r. między rządem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej a rządem Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich w sprawie terminu i trybu dalszej repatriacji z ZSRR osób narodowości polskiej, oraz twierdzenia objaśniające „umowy republikańskie” w cywilistycznych kategoriach umowy na rzecz osoby trzeciej i przyrzeczenia publicznego, nie mają usprawiedliwionych podstaw.

wyrok SN z dnia 19 listopada 2004 r., V CK 245/04

link do uzasadnienia: [Notes Link](#)

Art. 3 ust. 6 umowy z dnia 9 września 1944 roku zawartej z Ukrainą Radziecką nie jest normą samowystępującą w tym sensie, że nie tworzy samodzielnej podstawy prawnej do dochodzenia roszczenia o zapłatę od Skarbu Państwa ekwiwalentu za pozostawione za granicą mienie, lecz odsyła do uregulowania tej kwestii w prawie wewnętrznym Państwa Polskiego.

wyrok SN z dnia 31 marca 2005 r., V CK 309/04

link do uzasadnienia: [Notes Link](#)

Zarówno bierne zachowanie się osoby trzeciej, na rzecz której nastąpiło zastrzeżenie spełnienia świadczenia (art. 393 k.c.), jak i częściowe zaspokojenie się z masy upadłości wierzyciela zastrzegającego nie niweczy nabytego przez osobę trzecią uprawnienia, które do chwili złożenia oświadczenia przewidzianego w art. 393 §2 k.c. ma charakter tymczasowy, jednakże istnienie takiego prowizorycznego stanu nie zostało ograniczone żadnym terminem.

wyrok SN z dnia 11 sierpnia 2005 r., V CK 77/05

link do uzasadnienia: [Notes Link](#)

Umowa sprzedaży przedsiębiorstwa może zawierać klauzulę gwarancyjną, na podstawie której gwarant zobowiązuje się do zapłaty sprzedawcy określonej kwoty w wypadku niewykonania przez kupującego zobowiązania polegającego na dokonaniu inwestycji w nabytym przedsiębiorstwie.

wyrok SN z dnia 11 maja 2006 r., I CSK 57/06

link do uzasadnienia: [Notes Link](#)

Dopóki osoba trzecia nie oświadczy którejkolwiek ze stron, czyli zastrzegającemu lub przyrzekającemu, że chce z zastrzeżenia skorzystać, dopóty zastrzeżenie, zgodnie z art. 393 § 2 k.c., może być odwołane lub zmienione.

wyrok SN z dnia 2 kwietnia 2008 r., III CSK 299/07

link do uzasadnienia: [Notes Link](#)

Osobie uprawnionej do udziału w warsztatach terapii zajęciowej przysługuje roszczenie o zobowiązanie jednostki prowadzącej warsztaty do zakwalifikowania uprawnionego jako kandydata do uczestnictwa w warsztatach oraz do złożenia wniosku do właściwego organu administracyjnego o zawarcie umowy o warunkach finansowania i uczestnictwa tej osoby w warsztatach terapii zajęciowej (art. 64 k.c. w zw. z art. 10a ust. 2 i 3 oraz ust. 4 i art. 10f ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 27.VIII.1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej... (j.t.: Dz.U.2008 r. Nr 14, poz. 92 ze zm. oraz § 2 i 4 ust. 1 oraz § 6 ust. 4 rozporządzenia Min. Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie warsztatów terapii zajęciowej (Dz.U. Nr 64, poz. 587)).

wyrok SN z dnia 16 kwietnia 2009 r., I CSK 397/08

link do uzasadnienia: [Notes Link](#)

---

1. Dopuszczalna jest umowa przedwstępna na rzecz osoby trzeciej.
2. Artykuł 719 k.c. dotyczy nakładów koniecznych i użytecznych.

wyrok SN z dnia 15 października 2009 r., I CSK 84/09, Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Cywilna, 2010, 4, 60

link do uzasadnienia: [Notes Link](#)

Umowa przewidziana w art. 391 k.c. w postaci przyrzeczenia "spełnienia określonego świadczenia" przez osobę trzecią zakłada istnienie takiego świadczenia w ramach stosunku obligacyjnego łączącego tę osobę z wierzycielem przyrzekającego (art. 353 k.c.), nie obejmuje natomiast świadczenia obciążającego dłużnika.

wyrok SN z dnia 12 lutego 2010 r., I CSK 311/09, Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Cywilna, 2010, 9, 129

link do uzasadnienia: [Notes Link](#)

Ogłoszenie upadłości przekazującego nie powoduje wygaśnięcia ex lege (art. 20 § 1 prawa upadłościowego z 1934 r.) skutków prawnych udzielonego przekazu świadczenia pieniężnego, jeżeli przekaz ten został już przyjęty przez przekazanego (art. 921-2 § 1 k.c.) przed ogłoszeniem upadłości przekazującego i został wykonany po tym ogłoszeniu.

wyrok SN z dnia 25 marca 2010 r., I CSK 427/09

link do uzasadnienia: [Notes Link](#)

Roszczenie dającego zlecenie przeciwko spedytorowi o naprawienie szkody będącej wynikiem niewykonania przez spedytora obowiązku kontraktowego w postaci zapłaty wynagrodzenia (przewoźnego) przewoźnikowi za wykonaną usługę przewozu (art. 794 k.c.) przedawnia się w terminie jednego roku od dnia wykonania zlecenia spedycyjnego (art. 803 § 2 k.c.).

wyrok SN z dnia 25 czerwca 2010 r., I CSK 513/09

link do uzasadnienia: [Notes Link](#)

Roszczenie dającego zlecenie przeciwko spedytorowi o naprawienie szkody będącej wynikiem niewykonania przez spedytora obowiązku kontraktowego w postaci zapłaty przewoźnego przewoźnikowi za wykonaną usługę przewozu (art. 794 k.c.) przedawnia się w terminie jednego roku od dnia wykonania zlecenia spedycyjnego (art. 803 § 2 k.c.).

wyrok SN z dnia 25 czerwca 2010 r., I CSK 554/09

link do uzasadnienia: [Notes Link](#)